

RITOÓK EMMA

NÉGYEN A TŰZ KÖRÜL

- NOVELLÁK -

AMTAK Bt, 2025

Cop. AMTAK Bt, 2025

Felelős szerkesztő: Varsányi József

**Kiadó: AMTAK Bt, 2040 Budaörs, Semmelweis
u. 6/B.**

06 20 218 6762 amtakbt@gmail.com

www.amtak.hu

Látogasson el webáruházunkba, és böngésszen!

ISBN 978-615-6907-81-3

Készült: AMTAK Bt, Budaörs

Tartalom

IDEGEN FALAK.....	5
JULCSA.....	13
HANNA DRÁMÁI.....	26
VÁGY	36
EGY PERCNYI CSÖND.....	42
NÉGYEN A TÚZ KÖRÜL	50
GALEOTTO.....	62
TAT TWAM ASI... ..	74
A MULT	81
AZ ÉJSZAKA NEM SZERELMES	91

Nem tudom, érdekli-e a közönséget egy élő írónak az életrajza? Mivel az élet utolsó szava mégis csak a halál, az ilyen adatokban többé-kevésbé valamely művészi befejezetlenség van.

A keresztlevél szerint 1868. július 15-én születtem és úgy az időpontot, mint a születésem helyét rosszul választottam. Iskolába jártam, nem nagyon szerettem tanulni, de mindig kitűnő voltam. Zongoráztam, festettem, bálba jártam, amellet szerettem volna festő és híres lenni. Egyszer aztán az atyám befolyása útján felfedeztem, hogy filozófia és szociológia van a világon és az autodidakták rendszertelenségével és mohóságával kezdtem olvasni. 1900. júniusában letettem az érettségi vizsgát és az életem tulajdonképpen ezzel kezdődik. Budapesten végeztem az egyetemet, azután Lipcsében, Párisban, Berlinben, Würzburgban hallgattam előadásokat. 1906. őszén filozófiai doktorátust tettem, érdeklődésem tárgya a filozófia, esztétika és pszichológia maradt. Iványi Ödön biztatására még Nagyváradon kezdtem írni, s ott jelentek meg első novelláim. Később az »Uj Idők«-be és az »Egyetértés«-be írtam, újabban az »Az Ujság«, »Pesti Napló«, »Renaissance«, »Aurora« c. lapokban jelentek meg munkáim.

De ez mind csak külsőség.

Ami az életemben a legértékesebb, volt, az benne van a műveimben.

RITOÓK EMMA

IDEGEN FALAK

Gyöngye szél fujt, a tavaszi eső szaga a gyárak füstjével keverten érzett a levegőben. A doktor céltalanul kóborolt az utcán és szeretett volna valami határozott benyomást kiváltani ebből az először látott városból, de minden hatás széteső, szétfolyó, bizonytalan volt. Még ez az össze nem illően kevert, néha lágy, néha érdes, majd émelyítő szag is csak izgatta. Minduntalan hangos beszéd ütődött a fülébe, amiből nem értett meg semmit, mintha a szavak valami át nem hatolható, kemény akadályt vontak volna a többi ember és ő közé, nem is nyelv volt, amit hallott, mely összeköthetné az embereket, hanem valóságos fal, mely távol tart minden idegent.

Most nem értette, miért kíváncszott el onnan, ahová tartozott. Minden olyan messze volt, ami elűzte, hogy már nem érezte annyira kegyetlennek a sorsát, olyan véglegesen elveszettnek a hitét. Új világításban látta az asszonyt, a tévedéseit, a csalódásait, becsvágyának bukását és néha el tudta hitetni magával, hogy csak nem kellett volna gyáván megszöknie s akkor beteljesedés is megvárta volna. Mintha nem is élte volna át a mindennapiság unott keretében vágyai elkinzását, vagy

csak úgy, mint egy jól átértzett drámát, ami egy esténket új, mély, nehéz élményekkel rontja meg, szinte lidércnyomást okoz, de ő ahelyett, hogy kialudta volna rá magát, megszökött a színházból.

Minek is jött ide? Lehet-e valamitől egyáltalán megmenekülni? Most már valami idegen, érthetetlen, titkos kényszernek érezte azt, ami idehozta. Vagy csak épen azért vágyott nagyon messzire, hogy ilyen tehetetlenül elhagyottnak, hogy kiüldözött kutyának érezze magát? Nem úgy akarta-e a keserűségét kiélvezni, mintha bosszu volna?

... Az emberek arca így az utcán tulságosan hasonló - gondolta, mert nem akart józan, új megfigyeléseket elmulasztani; - az asszonyok szépek, egy kicsit kihívóak az esteli világításban, barnák és fekete szeműek; ezt várta is. De a férfiak, ezek a tipikus férfiarcok és az a lármás, érthetetlen beszéd...!

Betért egy mellékutcába és akkor egyszerre nagyon is csendes lett minden. Egy kicsit sötét is volt, hogy nem világítottak a kirakatok, szinte félelmesen sötét. Hirtelen lekerült az út közepére, mert egy ember jött szembe, aki olyan különösen tartotta a karját; aztán egy megvilágított boltajtó felé sietett, ahol a villanyfény nagy darabon széttolta két oldalra a homályt és a homály mögé taszított minden idegen, rossz sejtelmet. Beleállt a világosság közepébe, mintha meg akart volna fürödni benne és nézte a nagy kristálylapban a fénytörések hosszú sávjait.

... Milyen különös, egy közönséges gyógyszerár és milyen nagy fényt sugároz. Furcsa, miért áll ő itt? Mit akart vásárolni? vagy csak kérdezni akart valamit? Már tul volt a fényen és csak ment össze-vissza, cél nélkül. Az utcakereszteződéseknél meg-megállt és fontolgatta, merre forduljon; pedig úgy is mindegy, akárhová jut, sehol sem várja senki.

Türelmetlen lett. Mintha ő várt volna valamit.

Igen, most már tudta, ő várt valamit; valami szokatlan szenzációt. A soha meg nem éltett itt ezen az idegen, exotikus helyen akarta átélni. És semmi... ez is épen olyan, mint minden nagy város, talán csak az éjszaka csendesedik el hamarabb, mint náluk nyugaton.

Megint egyenes, széles, megvilágított uton járt, de már kevés volt az ember, a villamosok üresen futottak el mellette s csak a csengetésük lármázta be az álmos utcát. Nagy, kivilágított cégtáblák értelmetlen szavaikkal üresen bámultak le rá.

Egy leány ment el mellette, egészen közel és féloldalról, egy kicsit gyáván érintette a tekintete; a ruhája görbére volt hátul bekapcsolva és megnyult szoknyája septe a járdát. A doktor csak most vette észre, hogy esik: az aszfalt tarka volt a ritkás cseppektől...

Szemben a variété reklámbetűi szabályos időközökben ragyogtak fel. Jó lenne bemenni - gondolta minden igazi akarás nélkül - de már ment is. Jegyet váltott, lökdösődött,

asztalt keresett, enni rendelt, pedig nem volt semmire sem kíváncsi és nem is volt éhes.

A színpadon egy fiatal nő énekelt festett kulisszák között. Gyermekkorában látott operette-diszletek jutottak eszébe, rózsalugasok, amelynek szürke tüllfoszlányok tartották össze a kiálló ágait, egy színésznő, az első szerelme, az első drámai kísérlete...

Egyszerre eszébe jutott minden - tegnapig-máig...

Nagyon sok ember volt bent; az első asztaloknál csupa fiatal, olyan tipikusan hasonló deák-féle ember ült. Közben-közben röviden hirtelen felkacagtak és hátravetették a fejüket. Utálatosnak találta a kacagást, amelynek nem értette meg az okát, gyűlölte a dalt, melynek szavai zagyván tolultak arca alá és szinte megakadtak a levegőben áthatlanul, megértetlenül. Rettenően unalmas volt az egész, legjobb volna elmenni. De csak ülve maradt.

A mozdulatok a színpadon mindig kihívóbbak lettek, az emberek mindig jobban kacagtak, neki pedig elfojtott düh kezdte szorongatni a torkát; gyűlölte ezeket az ostobául rángatózó arcokat és minden nevetés arculütötte.

Hogy is jutott ide? Nem az a gyáva tekintetű, lompos leány hívta be az utcáról? De most már nincs itt sehol.

Komolyan, kutatóan nézett körül, aztán megakadt a tekintete a színpadon. Egy férfi jött ki, csucsos koponyájú ember, aki olyan banális Mefisto-szemöldököt ragasztott

magának és valami jóakaróan lenéző gunnyal mosolygott ki alóla.

A lámpák elé lépett és egyenesen ránézett... Énekelt és szavalt, feléje rikácsolta ismeretlen szavait, feléje vágott szemével a versek végén, mintha őt gunyolná. Elfordult, hogy ne lássa, de érezte, hogy az tovább nézi, hogy most már az ujjával mutogat rá, róla énekli gunyos, trágár nótáit. És ő nem érti - meg meri tenni, mert nem érti... az ő kudarcát énekli az asszonyról és a drámájáról. Honnan tudhatja? Az már mindegy - tudja, az bizonyos.

Érezte, hogy félni kezd, hogy bensőleg mindjobban összeesik. Ha védeni kellene magát... még a botja sincs nála - a gyufatartó és a söröspohár itt van a kezeügyében... Tapsot hallott, az énekes kiment és ő rá senki sem nézett többé.

Legjobb volna elmennie. Mit is ül itt? Azért, hogy az a leány ide becsalta, ő elmehet, amikor akar. Ha nem akarnák kiengedni, majd meggyül a bajuk a konzulátussal.

Kihívóan tekintett körül, de látszólag senki sem figyelt rá. Fizetett, felállt - megint kint volt az utcán - egyedül. Valami zavaros, értelmetlen hangkeverék egy valcer pontosan betartott ritmusával lüktetett az agyában. Még egyszer elolvasta a fel-felvillanó reklámbetűket: Variété Cosmopolis. Ezt legalább megértette. Nagyon unalmas volt, de... mitől ijedt meg? Világosan emlékezett, hogy félt odabent... félt... Mi történt vele? Egy kicsit összeborzongott.

Ideje lesz hazamenni. Intett egy kocsinak és megmondta a címet: Hotel Cosmopolis. A kocsis elmosolyodott és a fejét rázta, míg ő haragosan és szégyenkezve lépett vissza. Hát persze, hogy nem... hiszen ez a Variété... De hogy is hívják a Hotelt? Végigfutott a gondolatán egynéhány megszokott cím, végigpróbálta az ismertebb neveket: Metropol, Monopol, Savoy... nem... Savoy a nizzai vendéglő volt, ahol először látta azt az asszonyt mosolyogni, kristályüvegek és virágok mögül... De most merre? Hotel... Hotel...

Egy ember jött vele szembe. Mephisto szemöldöke volt és jóakaratu, lenéző gunynyal mosolygott rá a szeme szegletéből. Az énekes! Hát utána lopózott az utcára, hogy még itt se hagyja békén! Hotel Continental... nem... Hotel...

Egyszerre olyan fáradtság fogta el, hogy szédülni kezdett. Csak addig a kávéházig akart eljutni a szegleten és most úgy érezte, hogy egész este egyetlen kívánsága egy csésze forró kávé volt. Már be akart lépni, mikor egy férfiarcot látott meg az üvegajtón keresztül; egy pillanatig rámeredt, aztán sarkon fordult és kiszámítottan lassu, hanyag léptekkel, mint akinek nincs sietős utja és egy cseppet sem fél, ment tovább. Közben feszülten hallgatta, nem követik-e léptek.

Ugyanaz az ember volt, az énekes. Most már lemosta szögletesre festett szemöldökét, de ő száz között is felismerte volna hunyorgató szemét, jóakaratuán lenéző gunyos mosolygását, azt a ráncot az orrától a beretvált álláig. Vajjon miért üldözi a mosolygásával, mely mindent

tud róla: az asszony hűtlenségét és a drámája bukását... Megint egy kávéház!! Itt meg fog pihenni, ide még nem érhetett el a másik, talán addig el is veszi szem elől.

Bement, megitta kávéját és szivarra gyújtott. Kezdte jól érezni magát, hátradőlt a széken és összeszorult mellkasát kifeszítette. De most... mintha megint valami nyugtalanság futkosna a hátgerincén végig: úgy érezte, hogy valaki megint nézi. Körültekintett; senki; a kávéház csaknem üres, ott messzebb billiárdoznak, egy pincér álmosan járkál; senki. Egyszerre a tarkóját olyan merevnek érezte - igen, most már tudta, a háta mögött ül valaki és szurós tekintete égeti a nyakcsigolyáját. Tudta, hogy az az ember van ott mephistói mosolyával. Hát mégis utolérte. Előre görbült, hogy ne érezze olyan kinosan azt a tekintetet, amely keresztüljárta a mellkasát és úgy fájt - úgy fájt, mintha ostor lett volna. Ha bátran oda merne nézni! Nem tudott; az a láthatatlan tekintet odaszegezte.

Összeesve, agyonhajszoltan ült ott, a gondolatai elsápadtak, kuszáltaikká lettek, össze-vissza kalandoztak, az aranyozásokról az üveg poharakra, a pincér cipőjére és már csak azt érezte, hogy valaki mögötte nézi, mosolyogva nézi a kinlódását. Aztán annyira eltompult, hogy nem bánt semmit, még a félelmet se. Fizetett, felállt és vigyázva ment ki, nehogy hátranézzen véletlenül és meglássa - csakugyan meglássa azt a tekintetet. Kint egy percig hallgatózott, hogy nem jön-e utána. Megkönnyebbülten indult utnak.

... Hotel Continental - persze, hogy Continental! Most már egyenesen haza fog menni a legelső kocsin, amit talál.